Accountantsverslag

Gemeente Etten-Leur
Boekjaar 2025

bakertilly

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad van de gemeente Etten-Leur
Postbus 10100
4870 GA Etten-Leur

Onderwerp: Accountantsverslag 2025
Kenmerk: Definitief
Datum: 26 juni 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

In overeenstemming met de opdracht tot de controle van de jaarrekening 2025 van de gemeente Etten-Leur, zoals overeengekomen in onze opdrachtbevestiging d.d. 28 augustus 2025, bieden wij u hierbij het accountantsverslag aan.

Het accountantsverslag bevat de bevindingen en conclusies naar aanleiding van onze werkzaamheden. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder Financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij hebben u op 26 juni 2026 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2025. Indien de jaarrekening niet door de gemeenteraad wordt goedgekeurd en vastgesteld en leidt tot een aangepaste jaarrekening, dient ook bij deze aangepaste jaarrekening door ons toestemming te worden verleend tot het opnemen van onze controleverklaring.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) B.V.

Rik Opendorp
Partner audit

Inhoud

1. Bestuurlijke samenvatting
2. Opdracht, scope en uitkomsten
3. Belangrijke bevindingen
4. Financiële positie
5. Bevindingen interne beheersing
6. Raadsaandachtspunten en overige onderwerpen
7. Bijlagen

1. Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

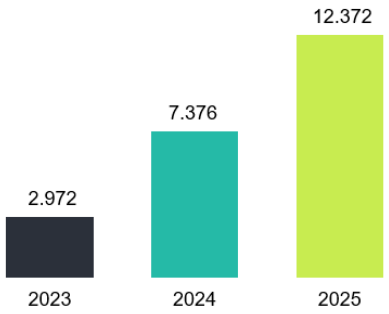
Financiële kengetallen en signaleringswaarden

(alle getallen * 1.000 tenzij anders aangegeven)

Gerealiseerd saldo baten en lasten

12,37

MILJOEN EURO

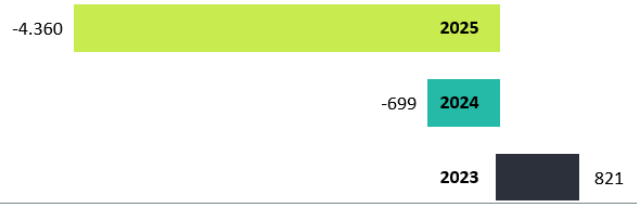

Mutatie reserves

-4,36

MILJOEN EURO

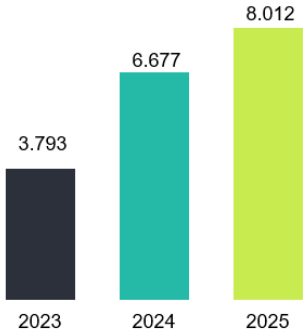
per saldo onttrokken | per saldo toegevoegd

Gerealiseerd resultaat

8,01

MILJOEN EURO

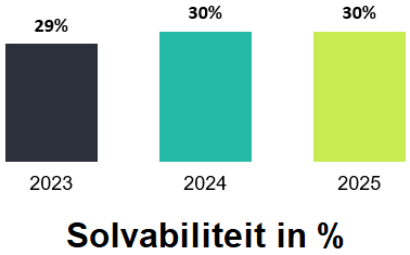

Schuldquote

59%

Solvabiliteit in %

Weerstandscapaciteit

(in miljoenen Euro's)

Er wordt vanaf 2023 door de gemeente geen weerstandsratio meer toegelicht in de jaarstukken, omdat het college van mening is dat niet alle risico's financieel vertaald kunnen worden. Het college acht de weerstandscapaciteit die beschikbaar is voldoende om onverwachte tegenvallers op te vangen. Wij onderschrijven dit standpunt.

Bestuurlijke samenvatting

Wij hebben u op 26 juni 2026 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2025.

Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle opzichten nageleefd in 2025. Het jaarverslag is conform onze controlestandaarden voorschrijven (NV COS 720) verenigbaar met de jaarrekening en voldoet in materiële zin aan de laatste actuele voorschriften.

Uit onze controle met betrekking tot ons getrouwheidsoordeel bleek een beperkt aantal controleverschillen:

- **Fouten**: er is voor € 1,9 miljoen aan controleverschillen (wij verwijzen naar bijlage B) met name met betrekking tot een voorziening bij de grondexploitaties en onjuiste afgrenzing van grondexploitatietermijnen aangepast in de jaarrekening. Er resteren voor € 0,7 miljoen (per saldo) aan ongecorrigeerde fouten, die binnen de goedkeuringstoleranties vallen.
- **Onzekerheden**: er zijn geen onzekerheden gesignaleerd.

Het totaal van ongecorrigeerde fouten en onzekerheden bedraagt € nihil.

Het college heeft een **rechtmatigheidsverantwoording** opgenomen in de jaarrekening en heeft daarin opgenomen dat de baten en lasten en balansmutaties 2025 voor een bedrag van € 5,4 miljoen niet rechtmatig tot stand zijn gekomen. De belangrijke bevindingen betreffen:

- Voorwaardencriterium: er is volgens de gemeente sprake van een bedrag van afgerond € 1 miljoen aan onrechtmatigheden met betrekking tot o.a. het naleven van de EU-aanbestedingsrichtlijnen.
- Begrotingscriterium: er is sprake van € 4,4 miljoen aan onrechtmatigheden als gevolg van overschrijdingen van de lasten (€ 1,7 miljoen), kredieten (€ 0,1 miljoen) en ongeautoriseerde reservemutaties (€ 2,6 miljoen). Hiervan is een bedrag ter hoogte van € 4,4 miljoen acceptabel.

Uit onze controle zijn geen bevindingen geconstateerd. De rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor **SiSa** geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2025 in overeenstemming zijn met de **Wet normering topinkomens (WNT)** en dat de jaarrekening 2025 van de gemeente Etten-Leur voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Bestuurlijke samenvatting

Het boekjaar 2025 sluit met een financieel resultaat van € 8 miljoen (voordelig) ten opzichte van € 6,6 miljoen (voordelig) conform de gewijzigde begroting. De totale vermogenspositie van de gemeente bedraagt € 75,8 miljoen (2024: € 63,4 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 30% (2024: 30%). De vermogenspositie is dan ook toereikend te noemen. Het college concludeert ook in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit toereikend is.

Vanaf 2028 dreigt echter een tekort door de korting op het Gemeentefonds, wat de komende jaren strategische keuzes blijft eisen. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Etten-Leur een meerjarenbegroting (op basis van de kadernota 2027-2030) heeft waarbij positieve resultaten worden verwacht de komende jaren. In de jaren 2028-2030 is echter wel de verwachting dat deze tegen de nullijn aanzitten. We bevelen aan om, zoals de organisatie gewend is, afwijkingen in incidentele en structurele resultaten te analyseren en tijdig maatregelen te nemen om toekomstige tekorten te voorkomen.

Onze belangrijkste bevindingen en opmerkingen (hoofdstuk 3) zien met name toe op verwerking van grondexploitaties en materiële schattingsposten die zijn opgenomen in de jaarrekening en juiste afgrenzing van investeringen (grondbedrijf).

We hebben vanuit onze zijde ervaren dat het controleproces in het algemeen goed is verlopen, waarbij op een prettige en constructieve wijze met de ambtelijke organisatie is samengewerkt. We zien wel verbeterpunten in de oplevering bij het grondbedrijf, met name in aanlevering van onderliggende onderbouwingen en documentatie inzake de prognoses. Door diverse benodigde aanvullende toetsingen in dit kader omdat er sprake was van onduidelijke onderbouwingen heeft de controle langer geduurd. Ten aanzien van het grondbedrijf bent u bovendien afhankelijk van de kennis van enkele functionarissen. In lijn met voorgaand jaar nemen we deze in de evaluatie met de organisatie van beide kanten mee.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

2. Opdracht, scope en uitkomsten

2. Opdracht, scope en uitvoering

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- De jaarrekening;
- Bijlagen (SiSa en Overzicht taakvelden);
- De overige gegevens.

Met de opdrachtbevestiging d.d. 28 augustus 2025 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2025. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

Vanaf het boekjaar 2025 is de materialiteit bij de uitvoering van onze controle voor fouten en onzekerheden 2% van de totale lasten exclusief dotaties aan de reserves. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad op 1 december 2025 vastgestelde financiële verordening.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten en onzekerheden	2% lasten exclusief toevoegingen reserves	€ 3.484.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 174.000

De toleranties voor de rechtmatigheidsverantwoording, zoals vastgelegd in uw financiële verordening, wijken niet af van de toleranties voor de controle op de getrouwheid. De tolerantie voor de rechtmatigheidsverantwoording mag vanaf boekjaar 2025 maximaal 2% bedragen (vorig jaar nog maximaal 3%).

2. Opdracht, scope en uitvoering

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- Schattingsposten en veronderstellingen van het management;
- Waardering van de grondexploitaties;
- Marktconformiteit van de grond aan- en verkopen;
- De rechtmatigheidsverantwoording (en de daarbij horende verantwoordelijkheden voor u);
- Onterechte betalingen waardoor de lasten ten onrechte zijn verantwoord;
- Doorbreking van AO/IB (administratieve organisatie/interne beheersing) door het management.

Uitkomsten

Wij hebben u op 26 juni 2026 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2025. De gecorrigeerde controleverschillen zijn opgenomen in bijlage B. De ongecorrigeerde controleverschillen zijn opgenomen in bijlage C. De genoemde fouten en onzekerheden blijven binnen de goedkeuringstoleranties.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Wij merken op dat de jaarrekeningcontrole niet specifiek gericht is op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen. In onze managementletter hebben wij een aantal attentiepunten ten aanzien van de IT-omgeving opgenomen.

Verloop van de opdracht

We hebben vanuit onze zijde ervaren dat het controleproces soepel is gelopen, waarbij op een prettige en constructieve wijze met de ambtelijke organisatie is samengewerkt. We zien nog steeds verbeterpunten in de oplevering ten aanzien van de grondexploitaties. De aanvullende werkzaamheden vanuit ons hebben grotendeels betrekking op de aanlevering van prestatieleveringen en tijdige beschikbaarheid en toereikende toelichting op de onderliggende calculaties en onderbouwingen bij de grondexploitaties.

In lijn met voorgaand jaar nemen we deze in de evaluatie met de organisatie van beide kanten mee.

2. Opdracht, scope en uitvoering

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het college gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controletechnische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit de verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot frauderisico's in de controleverklaring.

Onderzoek wijst uit dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een 'tip' aan het licht komt. Dit toont het belang aan van een fraudemeldpunt en een klokkenluidersregeling.

In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot fraude en de naleving van wet- en regelgeving.

Op de volgende risico's geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

Frauderisico's en continuïteit

Onze controleverklaring over boekjaar 2025 bevat een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit.

Frauderisico's

Het college dan wel het management bevindt zich in de positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken. Onze beroepsregels schrijven voor dat de accountant dit risico in zijn controle onderkent. Om dit frauderisico te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Analyseren en beoordelen van op basis van risicocriteria geselecteerde journaalposten en hierop specifieke controlewerkzaamheden verrichten om de nauwkeurigheid van de geselecteerde journaalposten te controleren;
- Analyse van aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;

2. Opdracht, scope en uitvoering

- Beoordelen van belangrijke schattingen en de schattingsprocessen van het college of management zoals de waardering van de grondexploitaties, vaste activa en vorderingen en het toereikend zijn van voorzieningen. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college en het management bij deze posten;
- Beoordelen van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening om;
- Doornemen van notulen van vergaderingen van het college en de raad.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie- en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden.

De transparantie over marktprijzen is niet in alle gevallen voldoende om te beoordelen en er wordt frequent zaken gedaan met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- De gemeente Etten-Leur heeft zelf werkzaamheden uitgevoerd om te controleren dat de aanbestedingen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed. Wij hebben steekproefsgewijs een deel van deze werkzaamheden gecontroleerd;
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor inkopen die in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij;
- Door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkopen door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd;
- Door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

2. Opdracht, scope en uitvoering

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de controleverklaring hebben wij de continuïteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Etten-Leur een meerjarenbegroting (op basis van de kadernota 2027-2030) heeft waarbij positieve resultaten worden verwacht de komende jaren. In de jaren 2028-2030 is echter wel de verwachting dat deze tegen de nullijn aanzitten. Daarnaast geven de financiële kengetallen geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

3. Belangrijke bevindingen

3. Belangrijke bevindingen

Rechtmatigheidsverantwoording

Op 16 april 2025 is in het Staatsblad het Besluit van 21 maart 2025 tot wijziging van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gepubliceerd. Als gevolg van de wijzigingen van het BBV en BADO geldt voor de rechtmatigheidsverantwoording vanaf begrotingsjaar 2025 een nieuwe gemaximeerde grens voor fouten en onduidelijkheden samen van 2% op basis van lasten (exclusief dotaties aan reserves). De gemeente Etten-Leur heeft hier op 1 december 2025 haar financiële verordening op aangepast. Alle rechtmatigheidsafwijkingen (individueel en/of cumulatief) boven de door u als raad vastgestelde verantwoordingsgrens (€ 3.484.000, 2%) worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd.

Totaal conclusie rechtmatigheid

In de tabel hiernaast is een overzicht opgenomen van de door het college geconstateerde rechtmatigheidsfouten. We hebben vastgesteld dat dit overzicht een getrouw beeld geeft.

Daarbij merken wij op dat de regelgeving voorschrijft dat alle overschrijdingen van lasten en kredieten als onrechtmatig worden aangemerkt. Afhankelijk van de lokaal vastgestelde spelregels tussen raad en college kunnen deze onrechtmatige overschrijdingen vervolgens als acceptabel of onacceptabel worden beschouwd. De gemeente Etten-Leur heeft deze afspraken vastgelegd in de financiële verordening.

(x € 1.000)	Onrechtmatig	Acceptabel	Saldo
Overschrijdingen lasten programma's	1.744	1.744	-
Overschrijdingen kredieten	78	78	-
Overige begrotingsonrechtmatigheden	2.581	2.581	-
Bevindingen ten aanzien van het voorwaardencriterium	991	-	991
Bevindingen ten aanzien van het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium	-	-	-
Totaal	**5.394**	**4.403**	**991**

Het college stelt terecht vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 5,4 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3.484.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4,4 miljoen terecht aangemerkt als acceptabel op basis van door de raad vastgestelde afspraken.

3. Belangrijke bevindingen

Begrotingscriterium

U stelt als raad met het vaststellen van de begroting de budgettaire kaders voor de uitgaven, investeringen en reservemutaties vast. Met het vaststellen van de geactualiseerde financiële verordening heeft u vastgelegd op welke wijze binnen uw gemeente om moet worden gegaan met begrotingsoverschrijdingen, overige begrotingsafwijkingen en welke begrotingsonrechtmatigheden als acceptabel worden beschouwd (dus wel onrechtmatig, maar acceptabel).

Wij hebben vastgesteld dat er lastenoverschrijdingen ten opzichte van de geautoriseerde begroting zijn voor een bedrag van € 1.744.000. Zoals het college heeft toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering op pagina 111 van de jaarstukken zijn voor een bedrag van € 1.744.000 de overschrijdingen weliswaar onrechtmatig, maar wel acceptabel (conform de financiële verordening artikel 9, lid 4 en 5). Acceptabel houdt in dat deze passen binnen de spelregels, die het college met de raad heeft vastgelegd in de financiële verordening.

De overschrijdingen op de kredieten bedragen € 78.000 (afgerond) bij een totaal investeringsniveau van € 22,5 miljoen. De beperkte overschrijdingen (de € 78.000 bestaat uit kleinere bedragen) zijn acceptabel geacht, omdat deze passen binnen het bestaande beleid.

Bij de reserves (‘reserve nog uit te voeren werkzaamheden’, ‘overige reserves’ en ‘reserve grondbedrijf’) is er € 2,6 miljoen meer toegevoegd dan begroot. Conform de financiële verordening (artikel 12 lid 1b) kan deze als acceptabel worden bestempeld.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium ziet toe op voorwaarden die gelden voor de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze voorwaarden komen voort uit externe- en interne regelgeving, zoals opgenomen in het door u vastgestelde normenkader. Het niet in acht nemen van de geldende voorwaarden bij financiële beheershandelingen leidt tot een onrechtmatigheid die het college moet toelichten in de rechtmatigheidsverantwoording als de verantwoordingsgrens (op basis van individuele en/of cumulatieve onrechtmatigheden) wordt overschreden.

Een belangrijk onderdeel van het voorwaardencriterium is de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Europese aanbestedingswetgeving is complexe materie en het blijkt in de praktijk moeilijk rechtmatig na te leven.

De gemeente heeft dit ook onderkend en heeft een spendanalyse uitgevoerd. Uit de eigen controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor gemeentelijke overeenkomsten met een inkoopwaarde van in totaal € 991.000 niet de juiste procedure is gevolgd. Wij hebben de gemeentelijke controlewerkzaamheden inhoudelijk beoordeeld en delen deze conclusie.

3. Belangrijke bevindingen

Er zijn ook voorwaarden waar geen mogelijk financieel gevolg aan is verbonden. Als deze voorwaarden niet rechtmatig zijn nageleefd dan is er sprake van een formele rechtmatigheidsfout. Volgens een stellige uitspraak van de Commissie BBV betreffen deze afwijkingen van het voorwaardencriterium formele rechtmatigheidsfouten die in de paragraaf bedrijfsvoering worden gerapporteerd. Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de naleving van schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening. Een toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering is hiervoor dus niet noodzakelijk. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting hieromtrent juist is opgenomen.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O)

Het college is verantwoordelijk voor effectieve maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsregelingen te voorkomen. Deze maatregelen maken deel uit van de interne beheersing ter borging van het voorwaardencriterium. Het college heeft hiervoor een Nota misbruik en oneigenlijk gebruik vastgesteld. Ook heeft het college beoordeeld in hoeverre het M&O-beleid wordt nageleefd en of de maatregelen effectief zijn; hierbij zijn geen aandachtspunten geconstateerd.

3. Belangrijke bevindingen

Grondexploitaties

Ten opzichte van 31 december 2025 is de boekwaarde van de post grondexploitaties gewijzigd van € 18,8 miljoen naar € 66,4 miljoen. De wijziging van de boekwaarde gedurende 2025 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2025
Boekwaarde per 1 januari	18.755
Vermeerderingen (investeringen)	(+) 17.377
Overboekingen ('warme gronden')	(+) 31.441
Verminderingen (m.n. grondverkopen)	(-) 1.146
Tussentijdse resultaatnemingen	(+) 460
Boekwaarde per 31 december	66.887

De belangrijkste mutaties zien toe op het in 2025 openen van diverse delen binnen de grondexploitatie Haansberg, te weten Haansberg 2, 3 en 5. Hier zijn voornamelijk aangekochte gronden en voorbereidings- en ontwikkelingskosten overgeboekt.

Grondexploitaties Spoorzone Juvenaat & De Streek zijn formeel afgewikkeld maar nog niet formeel afgesloten door de Raad. Dit is een aandachtspunt voor 2026.

Waardering / schattingen

Verliesvoorziening

De voorziening verlieslatende complexen was ten opzichte van 2025 ongewijzigd gebleven (€ 1.788.000) en ziet toe op Vosdonk-Noord. Uit de eerste controle verricht door de gemeente is naar voren gekomen dat deze grondexploitatie naar verwachting geen negatieve eindwaarde meer heeft waardoor deze voorziening vrij is gevallen. Dit is in de aangepaste jaarrekening verwerkt. Uit nadere toetsing op de toegerekende kosten en raming is naar onze mening gebleken dat er mogelijk een negatieve eindwaarde van € 0,3 miljoen nog gerealiseerd kan worden, waarvoor normaliter een voorziening opgenomen dient te worden. In overleg met de gemeente hebben wij deze als ongecorrigeerde fout gerapporteerd.

Tussentijdse winstneming

Het totaal aan tussentijdse resultaatnemingen bedraagt per saldo € 460.000 en is voornamelijk gerealiseerd bij aflopende grondexploitaties.

Schattingsonzekerheden

De huidige situatie en de onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen betekent een grote schattingsonzekerheid op de verwachte realisatie van uw complexen. Bij een hoge mate van schattingsonzekerheid is het passend om in de jaarrekening hierover een nadere toelichting op te nemen. Belangrijke elementen hierbij zijn:

- Het toelichten van de gehanteerde veronderstellingen;
- Een toelichting (impact / scenario's) over de schattingsonzekerheid.

Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de jaarrekening op pagina's 157 en 158 in toereikende mate deze onzekerheden weergeeft.

3. Belangrijke bevindingen

De parameters voor de grondexploitaties

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door uw gemeente gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst.

Parameters	2025	Schatting 2025	2024	Schatting 2024
Rente	1,25%		1,59%	
Disconteringsvoet	2,0%		2,0%	
Kostenstijging	4,5%, aflopend naar 2% in 2029		4,5%, aflopend naar 2% in 2028	
Opbrengstenstijging	0%		0%	

Controleverschil | Voorzichtig | Evenwichtig | Optimistisch

Rente

De gehanteerde rentevoet voor de berekening van de kapitaallasten is 1,25%. Deze ligt in lijn met de gemeentelijke financieringslasten en de richtlijnen van het BBV.

Disconteringsvoet

De gemeente hanteert voor het contant maken van toekomstige kasstromen in grondexploitaties een disconteringsvoet die aansluit bij de interne rekenrente conform BBV-richtlijnen. Deze rekenrente bedraagt momenteel 2%. Wij achten deze uitgangspunten realistisch en in lijn met de BBV-voorschriften.

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. De gemeente Etten-Leur heeft voor het prijspeil 2025 rekening gehouden met een inflatie van 4,5% en houdt voor de komende jaren op basis van marktinformatie ook rekening met een inflatie aflopend van 3,83% in 2026 tot 2% in 2029 en verder. We achten dit een realistisch uitgangspunt.

Opbrengstenstijging

Gezien de hoogte van de marktprijzen per balansdatum houdt de gemeente Etten-Leur op basis van marktinformatie voor de komende 2 jaar geen rekening met een verhoging van de grondprijs in haar grondexploitaties. We achten dit een conservatief uitgangspunt kijkend naar de verwachte opbrengstenstijging vanuit externe marktdocumentatie zoals Metafoor Outlook (o.a. 2-3% afhankelijk van woningbouw of bedrijventerrein).

3. Belangrijke bevindingen

Beheersing rondom ramingen

Tijdens onze controle van de grondexploitaties hebben wij meerdere malen geconstateerd dat bij de geraamde kosten/opbrengsten niet in alle gevallen sprake was van oplevering van een juiste onderbouwing, duidelijke calculatie of documentatie hiervan. We constateren dus dat de vastleggingen van de onderliggende dossiers waarop de ramingen zijn gebouwd voor verbetering vatbaar zijn.

Daarnaast stellen wij vast dat ramingen van bijvoorbeeld projectleiders of input vanuit andere functionarissen in de organisatie in enkele gevallen zijn overgenomen zonder voldoende kritische (interne) toetsing van de onderliggende onderbouwing. Op dit moment lopen er nog diverse afstemmingen over deze onderbouwingen, waarbij tot heden er nog geen fouten naar voren zijn gekomen. Dit is echter wel het tweede jaar op rij dat de controle op het grondbedrijf leidt tot aanvullende werkzaamheden aan onze zijde waarbij de afgesproken bestuurlijke deadlines moeilijker met elkaar te realiseren zijn door vertragingen in de controle.

Met name bij majeure grondexploitaties achten wij het daarom noodzakelijk dat:

- aanvullende controles in het proces worden ingebouwd om rekenkundige/invoerfouten en/of onduidelijke opnamen van kosten/opbrengsten te voorkomen; en
- vanuit het grondbedrijf en control zelf kritischer wordt getoetst op de kwaliteit en onderbouwing van de door andere functionarissen aangeleverde onderbouwingen voor ramingen door deze onderbouwingen te vergelijken met benchmarkgegevens van de markt/offertes of eerdere projecten van de gemeente.

Een versterking van deze controles draagt bij aan een verdere verbetering van de betrouwbaarheid en kwaliteit van de financiële sturing op grondexploitaties.

Haansberg 2, 3 en 5

De Raad heeft via een Raadsvoorstel (gedateerd 4 november 2025) ingestemd met de exploitatie-opzetten bij de grondexploitaties Haansberg 2 en 3. Deze zijn dan ook in 2025 ‘geopend’ waarna de komende jaren verdere ontwikkeling gaat plaatsvinden.

We hebben met de ambtelijke organisatie voorts enkele discussies gehad over Haansberg 5, omdat naar onze mening het niet duidelijk bleek uit het Raadsvoorstel dat deze grondexploitatie is geopend en het budget om de uitvoering te verrichten beschikbaar is gesteld, waarmee mogelijk niet wordt voldaan aan de vereisten hieraan gesteld in het BBV. Uit nadere afstemmingen en verkregen informatie werd namelijk gesproken over ‘indicatieve’ exploitatie-opzet en ‘onderzoekskosten’ wat impliceerde dat deze grondexploitatie mogelijk nog in een voorbereidingsstadium zit. Kijkend naar het masterplan, het door de Raad geaccordeerde krediet en de lopende investeringen is het echter voor het inzicht duidelijker als deze grondexploitatie onder de voorraden staat. Om raadsleden hierin adequaat te informeren verwachten wij dat er in de finale jaarrekening een toelichting wordt opgenomen om duidelijkheid in te verschaffen met verwijzing naar het raadsvoorstel. En we adviseren u dergelijke raadsvoorstellen te laten controleren alvorens deze worden vastgesteld.

Voorts hebben wij bij Haansberg 3 voor een bedrag van € 787.000 (te lage kosten) aan fouten in de prognose aangetroffen. Als we deze corrigeren op de eindwaarde van € 118.000 dient er mogelijk een voorziening van € 669.000 getroffen te worden. In overleg met de gemeente hebben wij deze als ongecorrigeerde fout gerapporteerd.

3. Belangrijke bevindingen

Schattingsposten in de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het college belangrijke schattingen en licht deze toe in de jaarrekening. Wij hebben de schattingen die het college heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2025 beoordeeld en gecontroleerd. De belangrijke schattingen in de jaarrekening betreffen:

Schatting	Beoordeling 2025	Beoordeling 2024	Onze zienswijze m.b.t. significante kwalitatieve aspecten en de (mogelijk) kwantitatieve omvang
Waardering van materiële vaste activa	Evenwichtig	Evenwichtig	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw materiële vaste activa.
De waardering van de langlopende vorderingen	Evenwichtig	Evenwichtig	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de langlopende vorderingen een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw langlopende vorderingen.
De waardering van grondexploitaties	Voorzichtig	Voorzichtig	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de grondexploitaties een voorzichtig beeld geven van de waardering van uw grondexploitaties. Dit heeft met name te maken met de door de gemeente ingeschatte prognoses op nog te realiseren kosten en opbrengsten. Voor een uiteenzetting hiervan verwijzen wij naar hoofdstuk 3 onderdeel “grondexploitaties” van dit accountantsverslag.
De waardering van debiteuren en vorderingen	Evenwichtig	Evenwichtig	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de vorderingen een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw vorderingen.
De waardering van de voorzieningen	Evenwichtig	Evenwichtig	Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de voorzieningen een evenwichtig beeld geven van de toereikendheid van de voorzieningen.

Controleverschil Voorzichtig Evenwichtig Optimistisch

3. Belangrijke bevindingen

Sociaal Domein

De gemeente Etten-Leur voert diverse regelingen uit in het sociaal domein waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijke onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	Werkplein	Werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	WVS	Vaste bijdrage op basis van de begroting
Jeugdwet	Zelf	Werkelijke lasten
WMO	Zelf	Werkelijke lasten
PGB's	Sociale verzekeringsbank	Afrekening op basis van werkelijke lasten

Uitkeringen (Participatiewet)

De verantwoording van het Werkplein Hart van West-Brabant inclusief een goedkeurende verklaring van de accountant hebben wij ontvangen en aangesloten met de financiële administratie. Er zijn hieruit geen bijzonderheden gebleken.

Werkdeel (WSW)
We hebben vastgesteld dat de bijdrage aan WVS conform afspraak is verantwoord.

Jeugdwet
In de regio West-Brabant West is in het verleden besloten om gezamenlijk over te gaan op resultaatgerichte contracten met de zorgaanbieders, waarbij afrekening plaatsvindt op basis van de behaalde resultaten. Voor de prestatietrajecten betekent dit dat 50% van de kosten van het traject vooraf worden gefactureerd. Ongeacht het resultaat zijn dit lasten voor de gemeente Etten-Leur. De tweede 50% van het traject wordt door de gemeente Etten-Leur betaald en verantwoord als last wanneer het resultaat bereikt is.

Conform de verslaggevingsstandaarden is deze verplichting van € 5,6 miljoen (2024: € 5,3 miljoen) toegelicht onder de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen. Wij merken hierbij op dat deze verplichting (grotendeels) naar alle waarschijnlijkheid in 2026 ten laste van de exploitatie zal komen, afhankelijk van de afronding van de resultaatgerichte contracten. Wij kunnen ons vinden in deze wijze van verantwoorden, maar merken wel op dat de gemeente (mogelijk in combinatie met de regio en de zorgaanbieders) moet blijven onderzoeken op welke wijze wel tot een betrouwbare toerekening aan boekjaren gekomen kan worden. Hiertoe loopt al een project om dit inzichtelijker te krijgen.

Door de regio is beoordeeld of voldoende betrouwbare informatie beschikbaar is om een nauwkeurige inschatting van de toerekening van deze lasten aan specifieke boekjaren te kunnen maken. Uit de gegevens van de gemeente Etten-Leur en de regiogemeenten blijkt dat per arrangement de spreiding tussen de doorlooptijden in combinatie met het aantal trajecten nog te omvangrijk is en tussen de gemeenten te veel verschillen om een betrouwbare inschatting te maken. We adviseren wel deze analyse jaarlijks te actualiseren.

3. Belangrijke bevindingen

Sociaal Domein (vervolg)

PGB's
Een belangrijke onzekerheid zit op de Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB). De SVB heeft zelf over 2025 geen goedkeurende verklaring bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en WMO ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten. De impact van de geconstateerde fouten/onzekerheden vanuit de SVB op basis van de zogenaamde projectiebrief voor de gemeente Etten-Leur zijn zeer beperkt.

Daarnaast blijft het de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. Derhalve heeft de gemeente Etten-Leur aanvullend onderzocht of de kosten nauwkeurig en rechtmatig verantwoord zijn. Uit onze beoordeling van dit onderzoek concluderen we dat de kosten PGB getrouw en rechtmatig verantwoord zijn in de jaarrekening 2025.

WMO
De gemeente Etten-Leur voert de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zelfstandig uit. We hebben vastgesteld dat de gemeente in voldoende mate zelf controles op de juistheid van de facturatie van de zorgaanbieders en de prestatielevering uitvoert. Uit onze controle volgen geen bevindingen.

De verantwoordingsgrens in het I-Sociaal Domein controleprotocol is voor het boekjaar 2025 verhoogd naar € 200.000 (was € 125.000), waardoor meer aanbieders dan voorheen geen productieverantwoording met controleverklaring meer hoeven aan te leveren.

De gemeente Etten-Leur heeft de intentie om in 2026 meer te steunen op de interne beheersing in het proces sociaal domein en is hier volop mee bezig. Wij hebben afgesproken hier op korte termijn gezamenlijk naar te kijken.

3. Belangrijke bevindingen

Juiste afgrenzing investeringen grondbedrijf

In het kader van onze jaarrekeningcontrole voeren wij een voortgezette controle uit waarbij wij vaststellen of er in de administratie van boekjaar 2026 geen facturen zijn opgenomen welke betrekking hebben op 2025. Gezien de bevindingen vorig jaar heeft de organisatie aanvullende acties ondernomen om een betere afgrenzing te kunnen borgen en dit heeft voor de 'reguliere inkoopstroom' voor 2025 niet geleid tot correcties. Echter, constateren wij bij de investeringen toeziend op het grondbedrijf nog wel dat dit proces aandacht nodig heeft omdat we voor een bedrag van € 480.000 aan termijnen hebben aangetroffen in 2026 welke in 2025 verwerkt dienen te worden (zie bijlage B). Wij adviseren hier voor komend boekjaar specifiek een gedegen afsluiting in te maken, sluitend op het boekjaar, zodat investeringen aan de juiste periode worden toegerekend.

Onderhoudsvoorzieningen

Wij hebben bij onze controle geconstateerd dat het beheerplan toeziend op de voorziening 'inventaris gymlokalen' in 2026 opnieuw herzien dient te worden om te blijven voldoen aan de gestelde eisen vanuit de BBV. Wij hebben vernomen dat hiertoe al stappen zijn gezet door de gemeente en dat het nieuwe beheerplan reeds goedgekeurd is door de raad. Wij merken op dat de gemeente dit proces goed in de grip heeft.

Ten aanzien van de voorziening Verhardingen constateren wij, evenals voorgaande jaren, dat de kosten structureel achterlopen op de begroting zoals opgesteld in het beheerplan. Dit laatste constateren we al enkele jaren. We adviseren u dan ook rekening te houden met een realistische aanwending van de voorziening.

Herrubriceringen jaarrekening

In de verslaggevingsstandaarden zijn specifieke regels opgenomen voor de presentatie van vorderingen en schulden. Doelstelling hiervan is om u het juiste inzicht te geven in vorderingen en verplichtingen die u per jaareinde heeft. Bij onze controle hebben wij voor diverse posten vastgesteld dat deze primair niet juist in de balans zijn gepresenteerd (met name gerelateerd aan rubricering vaste activaposities). Deze worden nog gecorrigeerd in de jaarrekening 2025 (totaal € 6,8 miljoen). Ten opzichte van vorig jaar zijn er veel minder bevindingen vanuit ons aangaande de juiste rubricering in de jaarrekening.

3. Belangrijke bevindingen

Voorziening pensioenaanspraken politieke ambtsdragers (APPA)

Vanaf 1 januari 2028 worden pensioenen van politieke ambtsdragers (o.a. wethouders) overgedragen aan het ABP in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Uit onderzoek van BZK, VNG, IPO en Unie van Waterschappen blijkt dat de benodigde overdrachtswaarde per 1 januari 2025 gemiddeld 10–20% hoger ligt dan de huidige voorzieningen. Over de impact op de jaarrekening 2025 heeft de Commissie BBV hierover de volgende uitspraak gepubliceerd:

- Gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek moeten per 31 december 2025 de voorziening en eventuele kapitaalverzekeringen aanpassen aan de prognose van het benodigd vermogen (op basis van inkoop Wtp bij ABP);
- Gemeenten die niet deelnamen aan het onderzoek moeten hun berekening analoog onderbouwen;
- De voorziening dient jaarlijks te worden herzien tot het moment van overdracht;
- In de jaarrekening moet een toelichting worden opgenomen over schattingsonzekerheden;
- Eventuele vrijval kan worden toegevoegd aan een bestemmingsreserve om toekomstige dotaties te dekken;
- De voorziening per 31-12-2025 bedraagt € 2.907.000.

Conclusie

De gemeente heeft de voorziening opgenomen conform de BBV-uitspraak. Onder verwijzing naar pagina 178 van de jaarrekening heeft u deze voorziening ook toegelicht. De voorziening is in 2025 geactualiseerd (vrijval van € 207.000) en er hebben uitbetalingen plaatsgevonden (€ 145.000).

3. Belangrijke bevindingen

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening. Voor de accountantscontrole onderzoeken wij, in lijn met de Nederlandse Standaard 720, het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Verbonden partijen

Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van de gemeente Etten-Leur. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- De (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen;
- Er geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude;
- Er geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hiernaast zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

	Element jaarverslag	Onze waarneming
G	Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat in materiële zin de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
G	Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
G	Overeen-stemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
G	Paragrafen	Alle verplichte paragrafen, inclusief de voorgeschreven paragraaf Openbaarheid, zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
G	Informatie-waarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse van het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
G	Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de eisen vanuit het BBV.
V	Fraude	Fraude en de frauderisicoanalyse zijn steeds belangrijkere thema's. We adviseren u in de paragraaf bedrijfsvoering te rapporteren over de actualisatie van uw frauderisicoanalyse.

V Voor verbetering vatbaar T Toereikend G Good practice

3. Belangrijke bevindingen

SiSa

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2025. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT-verantwoording

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en de wijziging naar de nieuwe gemeentesecretaris is in 2025 juist toegelicht.

De publicatieverplichting voor uitkering wegens beëindiging dienstverband geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2025 niet strijdig zijn met de WNT en dat de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisaties c.q. nevenactiviteiten hebben die onder de WNT vallen) geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

4. Financiële positie

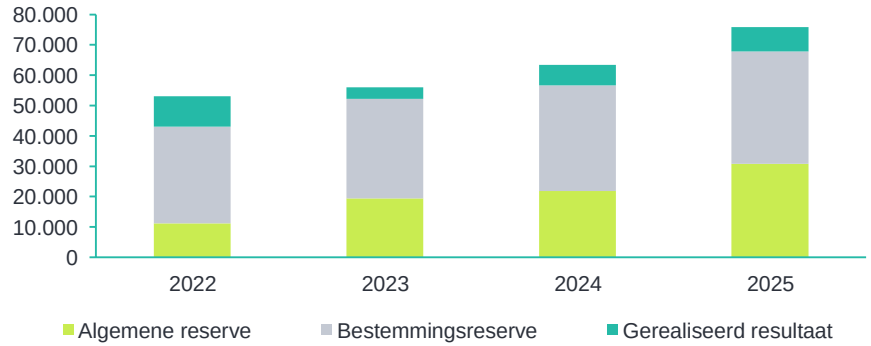

Ontwikkelingen in de jaarcijfers

Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2025 volgens de jaarrekening € 74,2 miljoen.

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

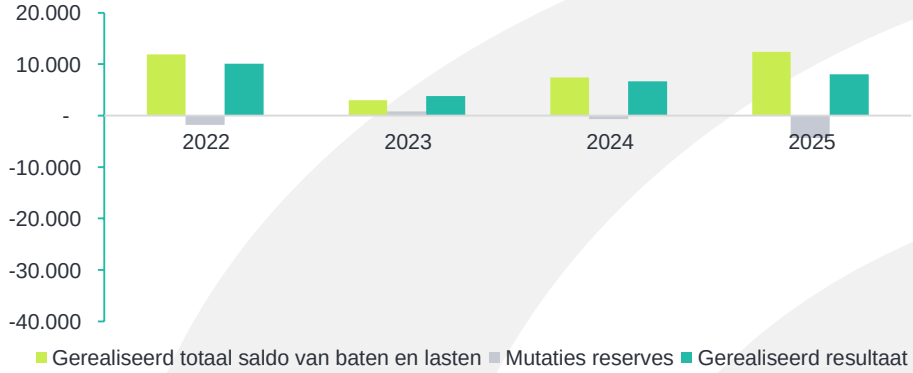
Van de totale reserves ter hoogte van € 68 miljoen is € 31 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze algemene reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 9,1 miljoen. Per saldo is gedurende 2025 € 2 miljoen gedoteerd aan de bestemmingsreserves. Het gerealiseerde resultaat in 2025 bedraagt € 8 miljoen.

Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde resultaat bedraagt afgerond € 8 miljoen positief. In de gewijzigde begroting was rekening gehouden met een resultaat van € 6,5 miljoen positief.

Ter illustratie en aanvullende informatie geven wij u in het hierna opgenomen overzicht de ontwikkeling van het resultaat (“gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten” en “gerealiseerde resultaat”) weer over de jaren 2022 tot en met 2025.

Resultaatontwikkeling 2022-2025 (x € 1.000)

Het jaarrekeningresultaat is € 1,5 miljoen (afgerond) voordeliger dan begroot. In het onderdeel bedrijfsvoering wordt in hoofdlijnen een toelichting op de afwijkingen gegeven. In de toelichting op de programma’s wordt een verder gedetailleerde verklaring gegeven voor de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2025 wordt overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken.

De belangrijke afwijkingen hebben wij op de volgende pagina nogmaals toegelicht.

Financiële positie

De belangrijke afwijkingen zien toe op:

Programma 1. Eigentijds bestuur en dienstverlening – Het resultaat wordt vooral verklaard door hogere baten uit de algemene uitkering en een lagere APPA-voorziening, gecombineerd met het niet volledig inzetten van de post onvoorzien. Daartegenover staan hogere ICT-kosten en minder toerekenbare uren (vacatures/ziekte), wat druk geeft op de lasten.

Programma 2. Sociaal – De afwijking komt met name door lagere uitgaven aan jeugdzorg en Wmo (minder cliënten/arrangementen) en hogere specifieke uitkeringen (IZA/GALA). Tegelijk zijn er hogere kosten bij o.a. huishoudelijke ondersteuning, woonvoorzieningen en lagere baten inburgering.

Programma 3. Ruimte voor wonen en leven – De afwijking wordt vooral veroorzaakt door lagere lasten door uitgestelde investeringen (minder afschrijving/rente) en hogere leges/inkomsten. Daartegenover staan hogere kosten voor o.a. onderhoud, sportvoorzieningen en riolering en een lagere opbrengst uit grondverkopen (boekverlies).

Programma 4. Economie en werk – Het voordeel ontstaat voornamelijk door lagere organisatiekosten bij het Werkplein (vacatures later ingevuld en lagere huisvestingskosten) en minder uitkeringslasten. Dit wordt deels gecompenseerd door hogere uitgaven voor inkomensondersteuning en doorschuiven van budgetten naar 2026.

Programma 5. Duurzaam denken en doen – De overschrijding op lasten komt vooral door hogere kosten voor openbaar groen (indexatie, extra inzet en onderhoud) en duurzame maatregelen zoals het isolatieprogramma. Tegelijk zijn er hogere baten (o.a. afvalvergoedingen en verkoop grond) en wordt een deel van budgetten via reserves doorgeschoven.

We adviseren u, in lijn met de aanbevelingen van de commissie BBV om aandacht te blijven hebben voor afwijkingen op baten en lasten, niet zijnde begrotingsoverschrijdingen. Doorlopend blijft ons advies de afwijkingen nader te blijven analyseren.

Financiële positie

Ontwikkeling financiële resultaten

Vanaf 2026 vindt er een korting plaats op de uitkering van het Gemeentefonds. Op basis van de laatste ramingen vanuit het rijk zal het zwaartepunt daarvan in 2028 komen te liggen. Daarmee dreigt een groot financieel tekort voor Nederlandse gemeenten. Het dwingt gemeenten tot moeilijke keuzes: vasthouden aan bestaande taken en voorzieningen of ingrijpende hervormingen doorvoeren.

Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Etten-Leur een meerjarenbegroting (op basis van de kadernota 2027-2030) heeft waarbij positieve resultaten worden verwacht de komende jaren. In de jaren 2028-2030 is echter wel de verwachting dat deze tegen de nullijn aanzitten.

Op 16 maart 2026 heeft de Commissie BBV de notitie *Structurele baten en lasten* gepubliceerd. In deze notitie is vastgelegd dat het surplus van de algemene reserve kan worden ingezet als structurele bate in de begroting. Dit surplus betreft dat deel van de algemene reserve dat niet benodigd is voor het afdekken van risico's (weerstandscapaciteit). Van dit vrij besteedbare deel kan met ingang van 1 januari 2024 jaarlijks maximaal 10% worden ingezet voor de dekking van structurele lasten, mits de solvabiliteit van de gemeente minimaal 20% bedraagt en blijft. Door deze inzet wordt het surplus van de algemene reserve aangemerkt als structurele bate, hetgeen een uitzondering vormt op de hoofdregel dat mutaties in reserves een incidenteel karakter hebben. Daarbij geldt dat het weerstandsvermogen naar het oordeel van de toezichthouder voldoende moet zijn. Op dit moment is het voor de gemeente Etten-Leur nog niet noodzakelijk gebruik te maken van deze mogelijkheid.

bedragen x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Incidenteel resultaat	-524	1.141	1.157	1.057
Structureel resultaat	747	4.420	1.417	1.301
	1.271	**3.279**	**260**	**244**

De begrote resultaten laten een structureel sluitende begroting zien.

Om als gemeenteraad de financiële impact van keuzes te kunnen bepalen is inzicht in structurele en incidentele resultaten van groot belang. In de grafiek op de volgende pagina zijn de (primair) begrote en gerealiseerde incidentele en structurele resultaten zichtbaar.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en financiële kengetallen in meerjarenperspectief

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien.

Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gegeven van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven:

	Gemeente Etten-Leur			Landelijk		
Kengetal	**2024**	**2025**	**2026****	**2024***	**2025**	**2026****
Netto schuldquote	49	59	84	-	57,3	63,3
Netto schuldquote gecorrigeerd	49	59	84	-	52,4	58,0
Solvabiliteit	30	30	21	-	35,8	34,7
Grondexploitaties	10	35	29	-	5,1	5,2
Belastingcapaciteit	79	76	73	-	100,5	100,1
Structurele exploitatieruimte	4	7	0	-	1,3	0,7

*** = in tegenstelling tot voorgaande jaren heeft het Rijk geen dataset vanuit de jaarrekening 2024 beschikbaar.**
**** = op basis van begroting / verwachting 2026**

Financiële positie

De **netto schuldquote** over 2025 blijft, net als in 2024, binnen aanvaardbare bandbreedtes. Ten opzichte van 2024 is er sprake van een beperkte verslechtering van de schuldpositie. Dit wijst erop dat de gemeente haar financieringsbehoefte en schuldontwikkeling redelijk beheerst heeft gehouden. Ook de gecorrigeerde netto schuldquote laat een vergelijkbaar en stabiel beeld zien ten opzichte van het voorgaande jaar, wat duidt op een evenwichtige verhouding tussen schulden en baten.

De **solvabiliteitspositie** van de gemeente in 2025 is vergelijkbaar met die van 2024 en blijft op een niveau dat passend is bij een financieel gezonde gemeente. Dit betekent dat een substantieel deel van het gemeentelijk vermogen wordt gefinancierd met eigen middelen. Ten opzichte van 2024 zijn er geen aanwijzingen dat de vermogenspositie is verzwakt; de gemeente blijft daarmee voldoende weerbaar tegen financiële tegenvallers.

De risico's die samenhangen met de **grondexploitaties** zijn in 2025 hoger als in 2024, met name veroorzaakt door de in 2025 geopende grondexploitaties. De gemeente heeft deze risico's in 2025 afdoende afgedekt met passende reserves en voorzieningen. Er zijn geen indicaties dat de grondexploitaties in 2025 een grotere druk leggen op het weerstandsvermogen dan in het voorgaande jaar.

De **belastingcapaciteit** van de gemeente blijft in 2025, net als in 2024, onder het landelijk gemiddelde. Daarmee is sprake van een relatief gematigde lokale lastendruk. In vergelijking met 2024 heeft zich hierin geen wezenlijke wijziging voorgedaan. De gemeente behoudt hierdoor, net als in het voorgaande jaar, beleidsmatige ruimte om eventuele toekomstige financiële opgaven mede via inkomsten te kunnen opvangen.

De **structurele exploitatieruimte** is in 2025 positief en is verbeterd ten opzichte van 2024. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten, waardoor de gemeente ook in 2025 niet afhankelijk is van incidentele middelen om het begrotingsevenwicht te realiseren. Ten opzichte van 2024 is de duurzaamheid van de exploitatie daarmee gehandhaafd.

Concluderend, de financiële kengetallen over 2025 laten in vergelijking met 2024 een stabiel en consistent beeld zien. Er zijn geen signalen van een verslechtering van de financiële positie of van toenemende structurele risico's. De ontwikkeling van de kengetallen bevestigt dat de gemeente haar financiële huishouding ook in 2025 op orde heeft gehouden en beschikt over voldoende financiële weerbaarheid voor de uitvoering van haar beleid.

Financiële positie

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. De benodigde weerstandscapaciteit is het gemiddelde van een percentage van de totale lasten en een bedrag per inwoner.

In de tabel hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven. De weerstandscapaciteit bestaat voornamelijk uit de algemene reserve, de reserve exploitatierisico's en het resultaat over 2025 (minus voorgestelde resultaatbestemmingen)

In miljoenen Euro's	2025	2024	2023
Weerstandscapaciteit	43.040	34.667	34.229

We merken op dat weerstandscapaciteit voldoende is om de gedefinieerde risico's/tegenvaller (geraamd op € 25 miljoen afgerond) op te vangen.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

5. Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

Inleiding

Onze eerder uitgebrachte managementletter bevat onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing (inclusief de IT-omgeving), die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2025. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Een goede interne beheersing maakt dat de risico's voor de organisatie beter beheersbaar zijn en de jaarrekeningcontrole effectiever en efficiënter kan plaatsvinden. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij bijdragen aan verbetering van uw bedrijfsvoering, onder andere door het analyseren van de IT-omgeving en de bedrijfsprocessen.

Voorgaande jaren hebben wij onze bevindingen eveneens met u gedeeld. In deze rapportage geven wij u een update van onze bevindingen.

Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de interne beheersing inclusief de IT-omgeving, voor zover van belang voor de jaarrekeningcontrole, beoordeeld. Naar aanleiding van onze werkzaamheden hebben wij een managementletter geschreven. Deze managementletter hebben wij op 4 december 2025 besproken met de wethouder financiën en een ambtelijke afvaardiging en daarna in definitieve vorm uitgebracht. Tevens is er een toelichting geweest in de auditcommissie.

Onze werkzaamheden zijn niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van de organisatie als geheel. De rapportage bevat daardoor niet alle onvolkomenheden in de interne beheersing, die bij een eventueel uitgebreid en hierop specifiek gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

Wij hebben geen nieuwe bevindingen geïdentificeerd ten tijde van de jaarrekeningcontrole.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

6. Raadsaandachtspunten en overige onderwerpen

6. Raadsaandachtspunten

Aandachtspunt prestatielevering

De vraag van u was: ‘nader te onderzoeken wat de status is in 2025 met betrekking tot de vastlegging van de prestatieleveringen en hierover rapporteren in onze managementletter en accountantsverslag. Tevens komen met concrete verbetervoorstellen. Op uw verzoek zullen wij hierbij ook ingaan op de ingestelde functiescheiding in ERPx tussen prestatieverklaarder en budgethouder’.

Antwoord: evenals afgelopen jaren hebben wij specifiek aandacht geschonken aan de vastlegging van de prestatieleveringen. Er wordt door budgethouders in ERPx niet altijd gedocumenteerd op basis van welke onderliggende brondocumentatie is vastgesteld/beoordeeld dat de gefactureerde prestatie akkoord is. Hierdoor is achteraf niet altijd (eenvoudig) vast te stellen of de gefactureerde prestaties terecht zijn goedgekeurd en betaald. Dit terwijl er wel sprake is van beleid.

Uit onze eigen controles (detailcontroles tijdens interim- en balanscontrole, uitgevoerde lijncontrole en op basis van documentatie aangeleverd vanuit team Control) blijkt dat in 2025 de vastlegging van de onderliggende brondocumentatie weer is verbeterd, maar nog niet op het gewenste niveau is. Het aantonen van prestatielevering is in sommige gevallen achteraf dan nog lastig. Ondanks de invoering van een afgedwongen stap in ERPx heeft dit nog niet het gewenste eindbeeld opgeleverd. Daarnaast hebben we geconstateerd dat in sommige (beperkte) gevallen er geen functiescheiding is ingesteld, waardoor prestatieverklaarder en budgethouder in één hand kunnen zitten. Wij hebben vernomen dat er, behoudens bij één uitzondering, vanaf oktober 2025 in alle gevallen functiescheiding is ingeregeld. Dit zullen wij uiteraard wederom bij onze controle in 2026 nader toetsen.

Wij adviseren u strikte naleving van dit proces onder de aandacht te blijven brengen en opvolging hiervan te toetsen (vastlegging prestatielevering, hoe vastgesteld en gedocumenteerd). Binnen het financiële pakket is de toetsing van de prestatielevering en het opnemen van onderliggende documentatie afgedwongen door ERPx waarbij de mogelijkheid is gecreëerd deze met onderliggende documentatie gemakkelijk (als bijlage) vast te leggen.

Wij adviseren u vanuit B&W en management strikter toe te gaan zien op naleving. Wij hebben geconstateerd dat team Control in 2025 verdere actie heeft genomen rondom deze vastlegging door specifiek gerichte en periodieke onderzoeken uit te voeren naar de vastlegging hiervan (zodat bijvoorbeeld aandacht kan worden geschonken aan een specifieke afdeling of prestatieverklaarder waar de vastleggingen beperkt zijn), door presentaties te geven en dit onderwerp intern meer aandacht te geven en door bepaalde afspraken te verankeren in goedgekeurd beleid vanuit het MT.

Uit aanvullende uitgevoerde steekproeven bij de eindejaarscontrole heeft de gemeente kunnen aantonen dat facturen terecht zijn betaald doordat de prestatielevering richting ons is onderbouwd. Los van voorgaande zijn er geen bevindingen te melden.

6. Overige onderwerpen

Bijdrage accountant inwerkprogramma nieuwe gemeenteraad

In maart 2026 hebben de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Met het oog op de samenstelling van een nieuwe raad dragen wij als accountant graag bij aan een goede en zorgvuldige start van de nieuwe raadsperiode. In dit kader verwijzen wij ook naar onze gids voor raadsleden, welke wij aan u zullen verstrekken.

Wij stellen ons beschikbaar om onderdeel te zijn van het inwerkprogramma voor nieuwe raadsleden indien u dit opportuun acht. Zo kunnen wij onder meer een workshop verzorgen over het lezen en duiden van de jaarrekening vanuit financieel perspectief en toelichten hoe de accountant de raad ondersteunt in haar kaderstellende en controlerende rol. Hiermee willen wij bijdragen aan het vergroten van de financiële inzichtelijkheid en het versterken van de positie van de raad als toezichthouder.

Indien gewenst stemmen wij graag met de griffie af hoe wij dit het beste kunnen vormgeven binnen het totale inwerkprogramma.

Handreiking kapitaalgoederen: onmisbaar voor toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed

De maatschappelijke waarde van gemeentelijk vastgoed is enorm: het biedt ruimte voor onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting. Veel gemeenten staan voor het onderhoud en de mogelijk verplichte verduurzaming in de toekomst voor forse (financiële) uitdagingen. Inzicht in de langetermijninvesteringen die nodig zijn om gebouwen duurzaam, veilig en betaalbaar te houden is hierbij essentieel.

Zeker nu de eisen rondom duurzaamheid steeds strenger worden en gemeenten voor grote financiële en maatschappelijke opgaven staan. Wij adviseren u om de toekomstige (financiële) noodzakelijke investeringen in kaart te brengen.

De handreiking kapitaalgoederen van Bouwstenen voor Sociaal biedt een praktisch format en heldere toelichting om het gemeentelijk vastgoed structureel in beeld te brengen. Bouwstenen voor Sociaal is een platform voor maatschappelijk vastgoed. Samen met mensen uit het veld denken zij na over ontwikkelingen binnen dit maatschappelijke vastgoed. Eén van de thema's waar Bouwstenen aandacht aan schenkt is de 'grip op toekomstige investeringen' en de verduurzamingsopgave. Bouwstenen heeft Baker Tilly gevraagd om vanuit ons vakgebied mee te helpen met de handreiking kapitaalgoederen.

De handreiking kapitaalgoederen geeft houvast om eenvoudiger te sturen op doelen, kosten en duurzaamheid en daarnaast om verrassingen in de begroting te voorkomen. Deze handreiking is onder andere opgesteld met het doel de investeringsopgave tussen gemeenten vergelijkbaar te maken door te rapporteren via een vaste structuur. Door het toepassen van deze handreiking kunt u niet alleen beter onderbouwde keuzes maken, maar ook ervaringen met andere gemeenten uitwisselen en van elkaar leren. De handreiking is te vinden op de website van Bouwstenen voor Sociaal: Handreiking Kapitaalgoederen.

6. Overige onderwerpen

Bevestiging onafhankelijkheid

Wij zijn van mening dat wij onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming niet is aangetast, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta).

Hierbij bevestigen wij dat wij geen geschenk en/of een persoonlijke uiting van gastvrijheid van uw gemeente hebben ontvangen met een waarde van meer dan honderd euro.

Kwaliteitsborging

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder de beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- In- en extern kwaliteitsonderzoek;
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn twee registeraccountants ingezet om onze kwaliteit te waarborgen.

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts. Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's.

Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen zijn een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2025 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 11 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Etten-Leur maken wij gebruik van diverse verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. De samenwerking met Flynth Accountants ten aanzien van belastingen (Belastingsamenwerking West-Brabant) en ten aanzien van het Werkplein Hart van West-Brabant is van significant belang in het kader van de jaarrekeningcontrole. Wij hebben met de accountants afstemming gehad inzake de toereikendheid van hun werkzaamheden.

6. Overige onderwerpen

Inschakeling van interne/externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne en/of externe deskundigen.

Schriftelijke bevestigingen

Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij geen specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Inzet controleteam

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de geplande en gerealiseerde urenbesteding van het controleteam. De uren zijn uitgesplitst naar functieniveau.

Functie	Budget uren	Realisatie uren
Partner	52	70
Manager	117	132
Overige teamleden	646	780
Totaal	**815**	**982**

Wij rapporteren u onze urenbesteding tot aan datum van dit verslag. Op hoofdlijnen constateren we dat we meer uren hebben besteed dan gepland. De aanvullende werkzaamheden hebben grotendeels betrekking op de aanlevering van prestatieleveringen, de heraanlevering van SiSa-nummer J17 en de tijdige beschikbaarheid/adequate kwaliteit van toereikende toelichtingen en onderliggende documentatie op de calculaties en onderbouwingen bij de grondexploitaties.

Bestuurlijke samenvatting
Opdracht, scope en uitkomsten
Belangrijke bevindingen
Financiële positie
Bevindingen interne beheersing
Overige onderwerpen
Bijlagen

Bijlagen

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek			
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid			
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)			
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging			
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai			
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)			
E120	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2025			
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T gemeentedeel 2025			
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2024			
G2A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet totaal 2024			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 gemeentedeel 2025			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2025			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T(exclusief BOB)_gemeentedeel 2025			
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2025			
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2025			
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) totaal 2024			
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB) totaal 2024			
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T-1 (exclusief BOB) totaal 2024			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2024			
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2024			
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen gemeentedeel 2025			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2025			
G4	Tozo 2 gemeentedeel 2025			
G4	Tozo 3 gemeentedeel 2025			
G4	Tozo 4 gemeentedeel 2025			
G4	Tozo 5 gemeentedeel 2025			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T gemeentedeel 2025			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2025			
G4A	Tozo 1 fundamentele rechtmatigheidseisen totaal 2024			
G4A	Tozo 1 belangrijke rechtmatigheidseisen totaal 2024			
G4A	Tozo 2 totaal 2024			
G4A	Tozo 3 totaal 2024			
G4A	Tozo 4 totaal 2024			
G4A	Tozo 5 totaal 2024			
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2024			
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar 2024			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G10	Wet inburgering gemeentedeel 2025			
G10A	Wet inburgering Totaal 2024			
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2025			
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2025			
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2024			
G12A	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar 2024			
G13	Besteding/baten onderwijsroute gemeentedeel 2025			
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2025			
G13A	Besteding/baten onderwijsroute totalen 2024			
G13A	Bestedingen/baten overige voorzieningen totalen 2024			
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage A: SiSa-bijlage

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026			
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)			
H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken zonder centraal persoon 2024			
J6B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche) (SiSa tussen medeoverheden)			
J17	Realisatiestimulans 2025			
J55	Aanpak energiearmoede			
J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen			
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen en eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma			
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen			
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid			
M16	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):	**Goedkeurend**
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:	**Goedkeurend**

Bijlage B: Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met gecorrigeerde controleverschillen zijn doorgevoerd in de finale versie van de jaarrekening. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat.

Overzicht gecorrigeerde fouten en onzekerheden

Aard van de controleverschillen	Fout of onzekerheid	Omvang van de controleverschillen (x € 1.000)
Presentatiecorrectie bijdrage derden (€ 4.869.000 geen resultaateffect)	Fout	-
Vrijval voorziening Vosdonk-Noord	Fout	1.788
Onjuiste afgrenzing enkele termijnen (grondexploitaties) uit 2026 die in 2025 verantwoord moesten worden (€ 480.000, geen resultaateffect)	Fout	-
Presentatiecorrectie geactiveerde onderzoekskosten randweg & tunnel (€ 1.901.000, geen resultaateffect)	Fout	-
Grondverkoop onterecht opgenomen in 2025	Fout	(161)
SiSa-regelingen (diverse aangepaste toelichtingen, o.a. J55/H4/B2 etc.)	Fout	-
Totaal gecorrigeerde controleverschillen (telling in absolute getallen)		1.949
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening		-
Totaal gecorrigeerde controleverschillen		**1.949**

Bijlage C: Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat.

Overzicht ongecorrigeerde fouten en onzekerheden

Aard van de controleverschillen	Fout of onzekerheid	Omvang van de controleverschillen (x € 1.000)
Vordering/opbrengst SiSa J17 (Realisatiestimulans) niet meer in jaarrekening opgenomen	Fout	252
Afwijkingen in getoetste prognoses grondexploitaties (afgerond) leidend tot mogelijke opname van voorziening (best estimate), betreft Haansberg 3 (€ 669.000) en Vosdonk-Noord (€ 0,3 miljoen inschatting)	Fout	(969)
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening		-
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen		**(717)**

Contact

drs. R. (Rik) Opendorp RA
Partner Audit
r.opendorp@bakertilly.nl

drs. M. (Martijn) Wagenaars RA
Senior Manager
m.wagenaars@bakertilly.nl

Bijster 39 | Postbus 3814 | 4800 DV Breda

Baker Tilly (Netherlands) B.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) B.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

bakertilly

